

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПІДГРУНТЯ ДО ОПАНУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ізотов В.І.,

викладачка кафедри

техногенної та цивільної безпеки

Савіна О.Ю.,

канд. техн. наук, доцент кафедри

техногенної та цивільної безпеки

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова,

м. Миколаїв, Україна

Професійна діяльність сучасного фахівця сьогодні набуває багатофункціональний характер. Виробничо-технологічна, організаційно-управлінська, проектно-конструкторська та інші види професійної діяльності, закладені в стандартах закладів вищої освіти (ЗВО), вимагають нового підходу, спрямованого на розвиток світогляду людини, її культури і компетенцій в області забезпечення особистої, соціальної та екологічної безпеки.

Сучасний випускник ЗВО поряд з технічними компетенціями мусить володіти загальнокультурними, економічними, управлінськими та іншими компетенціями. Особливу важливість знання в сфері безпеки набувають в умовах зростання масштабів і темпів соціально-економічних проблем, техногенного впливу сучасного суспільства на навколишнє середовище, стихійних лих.

Об'єднання понять «культура» і «безпека» вперше виконано Міжнародним агентством з атомної енергії в 1986 р. у процесі аналізу причин і наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Визнано, що відсутність культури безпеки її персоналу стало однією з основних причин цієї аварії. Існують різні визначення поняття «культура безпеки». За джерелом [1] «культура безпеки» – сукупність цінностей, стандартів, моральних норм і норм поведінки, спрямованих на підтримання самодисципліни як

способу підвищення рівня безпеки. Союз Британських промисловців в 1991р. означив «культуру безпеки», як сукупність поділюваних усіма членами організації поглядів переконань, що стосуються ризику, аварій і загроз здоров'ю.

У ЗВО пріоритетним напрямком формування культури безпеки є майбутня професійна діяльність. Саме в системі вищої професійної освіти розкривається структура культури безпеки: культура умов праці, засобів праці, міжособистісних відносин, управління, культура працівника. На цьому рівні освіти студент ЗВО повинен опанувати теоретичні знання і практичні навички, необхідні для: ідентифікації повного комплексу негативних впливів техносфери; прогнозування розвитку негативних впливів і оцінки їх наслідків; проектування і експлуатації техніки, розробки технологічних процесів, а також навчання працюючих відповідно до вимог з безпеки і екологічності; прийняття рішення щодо захисту виробничого персоналу і населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих; забезпечення стійкості функціонування суб'єктів господарювання в штатних і надзвичайних ситуаціях. Але діяльність людини не обмежується професійною сферою. Більш того, розглядаючи майбутнього випускника як індивідуума, члена суспільства, громадянина держави і жителя планети і, з огляду на широкий спектр небезпек сучасного світу, формування культури безпеки у студентів ЗВО має сприяти підвищенню усвідомлення ролі людини в збереженні свого здоров'я, збереженню прийнятної якості навколишнього середовища, мінімізації негативних наслідків власної діяльності, створенню комфортних умов існування.

Найчастіше студенти ставляться до культури безпеки життєдіяльності як мало пов'язаної з їх майбутньою діяльністю. Крім того, студенти різних факультетів мають різну базову шкільну підготовку. Подання матеріалу з безпечної життєдіяльності має відрізнятися доступністю, ясністю, простотою, зв'язком з конкретними явищами, щоб курс міг освоїти будь-який студент, незалежно від початкового рівня підготовки.

Використання в навчальному процесі нових підходів до викладання, зокрема, проблемного підходу, здатне змінити ставлення студентів до досліджуваної дисципліни. Про важливість проблемного підходу написано багато теоретичних і методичних статей, але в сучасних умовах він оновився і доповнився новими технологіями. Однак, в масовій свідомості викладачів не сформувалося переконання в необхідності проблемного навчання. Тому, в реальній практиці застосовують його значно рідше. Це пов'язано із об'єктивними труднощами, з якими стикаються викладачі – невелика кількість аудиторних годин. Але необхідність використання спеціальних методик проблемного навчання дуже висока в зв'язку зі слабкою зацікавленістю студентів у вивченні дисципліни.

Концепція проблемного навчання отримала широке поширення, проте існує кілька підходів до її трактування [2, 3, 4]. Теорія проголошує тезу про необхідність стимуляції творчої діяльності студента та надання йому допомоги в процесі дослідницької діяльності і визначає способи реалізації через формування і виклад навчального матеріалу спеціальним чином.

Основу теорії становить ідея використання творчої діяльності студентів за допомогою постановки проблемно сформульованих завдань і активізації за рахунок цього їх пізнавального інтересу і, в кінцевому результаті, всієї пізнавальної діяльності.

Тому, проблемне навчання є дієвим та нагально потрібним інструментом зацікавлення й підвищення уваги до опанування культури безпеки професійної діяльності ЗВО.

Список використаних джерел:

1. Кодекс цивільного захисту України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст. 458)

2. Богомолова, О. Б. Проблемный подход в профильном обучении: одна задача – несколько решений [Текст] // Информатика и образование. – 2010. № 1. – С. 71-81.

3. Кулалаєва, Н. В. Культура безпеки людства [Текст] // Монографія / Видання 2-ге. випр. та доп. / Під ред. Кулалаєвої Н. В. Миколаїв. 2014. – 368 с.

4. Сурова, Л. В. Структурные компоненты и функции культуры безопасности жизнедеятельности [Текст] // Безопасность жизнедеятельности. 2011. № 3. – С. 53-56.